

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

[Super Infortiato 1]

Bartolus <de Saxoferrato>

[Venedig], 29. Juli 1493

De conditionibus instutionum

[urn:nbn:de:bsz:31-319110](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-319110)

.j. si quis omis. ca. testa. So. quidaz q nullius momenti
 est. l. nullius utilitatis: qz posset adire ex substitutione z
 omittere ex institutione. Alij qz ista sm illam z bene per
 l. si te solum. §. i. §. ti. i. z. l. sed z si. §. fi. §. eo. **C**op. dici
 tur hic qz si substitutio sit pura institutio nō valet. Con-
 tra vt hic z. d. l. sed z si plures. §. e. So. lz sit pura tamen
 aufert aliquam utilitatē. z hoc sufficit qz possit aliquā uti-
 litatem auferri. **C**op. dicitur hic qz quis fuerat substitu-
 tus pure. Sed cōtra qz nulla substitutio est pura: vt. l. co-
 heredi. §. coheres. §. e. z. l. in rōne. §. si filio. ad. l. fal. So.
 glo. z bene. simile videtur in. l. qui liberis. in. pñ. §. e.
Cop. dicitur hic qz institutus fuit sub cōditione z substi-
 tutus pure. Sed cōtra qz ista substitutio pura hz in se cō-
 ditionē cōtrariam: vt. l. si post mortem. §. si. j. de. l. i. z. l. si
 pecuniam. §. si cer. pe. **G**lo. dicit qz ista est cōditio tacita
 que pprie non est cōditio: vt. l. cōditiones que extrinse-
 cus. de condi. z demō. sed nō placet qz ista cōditio ex te-
 stō pcedit: vt. l. alioquin. de condi. z demō. z dixi in. d. l.
 cōditiones. So. cōtrariū quod signavi vobis loquit in
 legatis. sed in hac substitutione est aliud qz in ea inest de
 necessitate cōditio contraria ei que in substitutione ē ap-
 posita. z ille cōditiones que insunt de necessitate nō p-
 prie suspendunt: vt. l. iij. j. de leg. i. **C**op. qz ista cōditio nō
 debeat expectari cum oīno nō sit cōditio extitura: vt. l.
 si quis ita scripserit. §. ti. i. So. in cōtrario in vna parte in-
 stitutio erat pura. z ideo expectat cōditio: qz posset in-
 teri mori: vt. l. huiusmodi. j. de. l. i. z. ibi iyo erat i aliqua
 parte pura. **C**op. extra glo. dicitur hic qz cōditio insti-
 tutionis existens facit nō valere substitutionē sicut si ab
 initio fuisset due pure. **C**op. de. l. naturalis. j. ad. l. falci.
 vbi dispositio que ab initio valuit per eventū cōditōis
 nō irritatur. So. illud in legato in quo adueniente cōdi-
 tione nō trahitur retro: vt. l. sempromius attalus. de vfu-
 fru. le. z istud est in diem. in cōditione est in. l. i. j. si quis
 omis. ca. te. z ideo non trahitur retro: vt. l. quod dicitur.
 de te. tu. z ideo due sunt pure. **C**op. ad tertius dicit h
 qz libertas p̄ualer legato. cōtra de. l. seruū filij. §. si idē
 .j. de. l. i. So. intelligo h in dubio. z quādo libertas pōt
 valere alias secus: vt in p̄trario. **C**op. hic dicitur qz iste
 seruus ex primo gradu nō potest esse heres: qz sibi sic nō
 fuit libertas relicta. Contra in. l. pe. C. de ne. ser. here. in
 fi. So. fateor qz hodie ex primo gradu posset esse liber
 z heres: qz statim qz heres instituitur videtur qz sit liber
 nisi cōtrarium appareat. z ita debet intelligi sm iura no-
 ua. alias diceret male z cōtra hunc tex. qui dicit qz ex pri-
 ma institutione nō pōt esse heres. Item op. qz per liber-
 tatem datam in substitutione legatum non reuocet sim-
 pliciter: sed debeat expectari euentus: vt. l. fi. C. de ne. ser.
 he. insti. **G**lo. parua que est hic videtur fateri contrariuz
 per. l. contrariam. licet illa lex contraria non videtur mu-
 tare aliquid de iure antiquo. sed ponit casum qui ponit-
 tur in. l. si seruus cōis. in. fi. §. e. dic qz ibi loquitur quan-
 do est substitutus pupillo h sibi p̄si vulgariter que non
 habet tractatuz temporis sufficit ergo qz velit esse heres
 sed si substitutio facta de seipso esset facta sub aliqua cō-
 ditione: tunc debet expectari euentus conditionis. **D**icit
 tur hic vnus gradus. contra immo plures: scilicet insti-
 tutionis. **G**lo. sol. qz vnus est gradus. expone: scilicet va-
 lidus. vel aliter. i. vna persona que est substituta z institu-
 ta. vel vnus gradus: scilicet substitutionis tene quā vis
 non curo. **C**lenio ad quartam partes circa quam op.
 z qz ista inuestigatio an iste ticius heres adiuerit vel non
 sit necessaria: quia etiam si adiuerit substitutus erit liber z
 heres siue testator: voluerit p̄ferre legatum libertati vt
 econtra propter illā perplexitatem: quia ille non potest
 iubere anteq̄ sit dominus. ita non potest iubere anteq̄
 adeat. **C**oppo. de. l. sed si plures. §. fi. §. eo. Sol. h au-
 fert commodum: quia substitutio secunda est cum liber-
 tate. **C**oppo. qz perplexitas vitiet: vt. l. si titius. j. ti. i.
 So. d. cōdi. impossibili rōne pplexitatis dicam. j. titu. i. l. i.
CAlterius distingue: vt glo. magna. que incipit sub du

bio super hbo p̄ualere.

Pupillus. **D**icit ibi vniversum. i. nunqd vni-
 uersus eius status ex euentu cō-
 ditionis pendeat. **D**y. **C**Querit glo. nunquid ab here-
 ditate emprois potest abstinere. **Q**uod dicit vt. l. iij. §. q
 fideicomissam. §. ti. i. **E**t istius. §. materiam examinavi. §
 in. l. paterfa. in fi.

CDe cōditionibus institutionum.

Ex. l. sequenti.

CQuot species sint conditionis impossibilis. z an con-
 ditio impossibilis de natura vitiet testamentuz: ibi. **H**is
 premis. **E**t quando impossibilitas nature vitiet: ibi. **E**x
 predictis. **E**t quando impossibilitas de iure vitiet: ibi. **T**e-
 nio. **E**t quando impossibilitas rōne pplexitatis vitiet:
 ibi. **V**eniamus. **E**t quando impossibilitas de facto vitiet:
 ibi. **V**eniamus. **E**t si testator: relinquat fratribus p̄dica-
 toibus pro missis cantadis z locus sit interdictus debz
 aliud honestum fieri loco illius honesti finis: ibi. **E**t per
 hoc. **E**t quid si cōditio sit p parte impossibilis p parte
 nō. **E**t an institutus sub cōditione impossibili possit adi-
 re hereditatē de iure ciuili. **E**t an filius institut⁹ sub cō-
 ditione impossibili possit testamentū approbare. **E**t qd
 si apponitur cōditio impossibilis in personam tertij an
 vitiet. **E**t an matrimoniu factum sub cōditione impossi-
 bili valeat vide in fi.

Ab impossibili. **H**ec

ber duas lec. que consistunt super illis h
 bis alio modo vt dicit ibi glo. z vtraqz
 est vera. teneatis quaz vultis. z sm vtrā
 qz pone casum. **C**op. insti. d. le. §. fi. z. C.

de his que pe. no. l. i. vbi est idem tex. **D**icit glo. hic cōdi-
 tio fuit apposta bono: ato: ibi fuit apposta grauato sm
 hzo. hic glo. nō format sed eam format. **C** de his q pe.
 no. l. i. z insti. de. l. in. d. §. fi. z. j. de condi. z demō. super
 rubrica. z. l. obtinuit. z **D**y. in. c. nemo potest. extra d. re.
 iur. li. vi. **D**oc. vltimō. dicunt vitietatem qz istud cōtrariū
 nō meruit signari. nam si respiciamus legez contrariam
 ibi nō fuit relictum sub impossibili cōditione imo sub cōdi-
 tione necessaria. dixit eni iubeo qz heres interficiat patrē
 suuz: z si nō interfecerit det centū pene nomine titio. vi-
 des ergo qz titius dz habere centū sub cōditione si hērs
 patrez nō interfecerit. sed filiū interficere patrē est ipos-
 sibile. de iure ergo nō interficere est necessariū. z sic relic-
 tuz fuit sub cōditione necessaria. dices tu ergo debet si-
 cur relictum sub cōditione necessaria: qz p pura habet
 vt. l. si pupillus. §. sub cōditione. j. de noua. **R**ñ. debet
 nisi habeat precedentem cōditionēz turpem: vt. l. si hō
 mortuus. j. de ver. obli. z. l. in illa stipulatione si calendis
 e. ti. z hanc opi. tenet glo. hic z ibi nō est impossibilitas.
 z illa ergo distinctio adijciatur honozato vt grauato ē
 falsa: qz lege nō p̄batur. z est cōtra casum. l. si mihi z tibi
 . §. si quis seruos. j. de lega. i. vbi cōditio adijciatur gra-
 uato z valet dispositio. **C** **P**reterea hec. l. z. l. cōditio
 nes. j. e. z. l. obtinuit. j. de cōdi. z demon. loquuntur ge-
 neraliter z non dicunt an vel cui sit adiecta cōditio im-
 possibilis. omnis enim cōditio que adijciatur institutio-
 ni videtur relicta legatis ab illo testamento: vt. l. si dies.
 in. fi. j. quando di. le. ce. **S**ed si esset vera talis opinio se-
 queretur qz nullum legatum relictum in testamento illo
 in quo quis est institutus sub cōditione impossibili va-
 leret. **A**lia ē opi. **J**o. in. d. l. i. de his que pe. no. re. qz hec
 . l. concoz. cum illa. l. contraria. z ē contra tex. in. l. i. C. de
 his que pe. nomine. in. fi. ibi sine vllō dāno. zc. **H**is p̄
 missis veniamus ad materiam conditionis impossibilis
 z reperimus quattuor species impossibilitatis. quedaz
 ē impossibilitas d natura qdā de iure quedā est ratiōne p-
 plexitatis. z quedam ē impossibilitas de facto. **E**xamine-
 mus quālibet per se: z primo de impossibilitate nature.

Cop. q. impossibilitas omnino vitiat testamētū: vt. l. si stipuler. de hbo. ob. z. l. apud iul. §. si. j. de leg. i. Rñdeo ibi impossibilitas adicit per modū dispositiōis. ideo nō valet ipso iure. hic per modū cōditōis. **C**Ad hoc op. de. l. si mibi z. tibi. §. si quis seruos. j. de le. i. vbi adicitur per modū dispositiōis z. nō vitiat. So. ibi impossibilitas nō erat in eo quod erat substantiale in dispōne. sed i. quodam accidētī: vt in die seu dilatione. ideo vitiat z. nō vitiat: vt ibi dixi. **C**Item op. cōditio de p̄terito nō vera ē impossibilis: vt. l. uerū. j. de reg. iur. sed cōditio de p̄terito nō vera vitiat dispositionē: ut. l. cū in secūdo. de in ius. testa. z. l. ij. de here. insti. z. j. e. l. institutio talis. §. fin. cuz si. Rñ. hic loquit in cōditione impossibili d̄ futuro. ibi de p̄terito. rō q. talis cōditio ē magis causa finalis q̄ cōditio: ut. l. demōstratio. §. i. j. de p̄di. z. demō. z. quod ibi dixi. **C**Contra hanc so. opponitur de. l. si mibi me uia. §. de heredi. instituen. Glo. ista dicit q. ibi loquitur d̄ cōditione nugatoria. sed quid vult dicere nugatoria Rñdeo. cōditio de p̄terito que est modo impossibilis z. de p̄terito fuit impossibilis est nugatoria z. non vitiat. sed illud quod. §. dixi loquit in cōditione de p̄terito que lz nunc fit impossibilis tamē de p̄terito fuit possibilis. **C**Ad hoc op. z. uidet q. cōditio impossibilis uiti et dispositionez: ut. j. de uer. ob. l. impossibilis. Rñ. ipof sibilis cōditio uitiat cōtractuz: ut ibi nō ultimas uolūtates: ut h. z. rō fit fauo: ultie uolūtatis: ut. l. d̄ testamētis de reg. iur. **C**Sed cōtra hoc de cōtractu. op. q. in cōtractibus impossibilitas nō vitiat. ut. l. insulaz. §. loc. So. ibi impossibilitas nō erat circa aliquod accidens: ut plene dixi in. l. si mibi z. tibi. §. si quis seruos. **E**x p̄dictis potest distingui circa impossibilitatē nature. aut impossibilitas adicitur in ultimis uolūtātibus. aut in cōtractib⁹. **P**rimo casu aut per modū dispositionis aut per modū cōditionis. si per modū dispositionis. aut est impossibilis circa id quod est substantiale in dispositione aut circa aliquod accidens. si per modū cōditionis z. tūc aut ut de p̄terito aut de futuro. si de p̄terito: z. tūc aut ē impossibilis nunc z. fuit impossibilis de p̄terito z. non vitiat aut d̄ p̄terito fuit impossibilis z. de futuro non: z. tūc vitiat vt hic: saluo eo quod dico circa impossibilitatez iuris. Si in cōtractibus aut per modū cōditōis z. vitiat. aut per modū dispositionis: z. tūc aut circa id quod est principale in dispositione z. vitiat: vt. l. si stipuler. j. de uerbo. obli. circa accidēs vt circa diem: z. tūc distingue aut in cōtractibus bone fidei. aut stricti iuris: vt plene dixi in. l. si mibi z. tibi. §. si quis seruos. j. de le. i. z. p̄bat in. l. insulam. §. loc. Ego dixi q. impossibilitas vitiat cōtractuz. **C**ontra in. l. si militez. C. d̄ cōdi. ob. causam. So. hic dantur plures so. p̄ma: aliud in cōtractib⁹ noiatis z. c. Breuiter By. ponit vnā so. Impossibilis cōditio vitiat oēm contractuz de mūdo siue bone fidei z. c. Sed nō impedit oīri cōditionē ob cam que nō oīi ad perficienduz contractū put agit sed ad resoluendū ipz extra id quod agitur: vt. l. si is. §. i. §. cōmo. ita loquit. l. si militez. C. de cōdi. ob. ca. **E**uenio ad impossibilitatē iuris z. op. institutio que in alteri⁹ voluntatē cōferē est impossibilis: de iure tamē si fiat institutio vitiat: vt. l. illa. et. l. si q. semproniu: z. l. captatorias. §. de here. isti. So. cōditio pp̄rie impossibilis de iure est illa q. est cōtra bonos mores. sed ista institutio q. cōferē in alteri⁹ arbitriū nō ē possibilis de iure: sed lex nō assistit. simile in. l. stipulatio ista. §. alteri. j. de hbo. ob. z. qd̄ ibi no. in. l. pacta. q. cōtra. C. de pac. vel si volum⁹ dicere q. fit cōtra ius dicam⁹ q. iō ibi vitiat: q. talis cōditio facit cessare solēnitates testamētī: cū voluntate defuncti institutio talis nō hēat z. iō vitiat institutionē. **C**Item op. q. cōditio impossibilis d̄ iure dēat ipleri de facto: vt. j. e. l. mulier. z. l. meui. j. d̄ cōdi. z. demō. So. si cōditio q. est de iure impossibilis iplēatur de facto: z. nihil facit contra bonos mores d̄ ipleri d̄ facto: vt h. z. j. e. l. cōditio. simile dicit By. in. l. quidā cū

filii. j. de hbo. ob. **C**Item op. de. l. seruus. de cōdi. in. de. vbi cōditio de iure impossibilis vitiat legatū. glo. ibi so. cōditio impossibilis nō vitiat si testator sciebat eā impossibilē. sed si credebatur possibile z. erat impossibilis tūc vitiat: qd̄ tene mēti. ar. §. de here. insti. l. quo loco. §. i. bee so. videt cōtra casuz. l. ab oibus. §. i. j. de le. i. vbi dicit q. lz testō: putauit cōditionē possibile q. erat impossibilis tūc nō vitiat. So. illa cōditio de tabulis reddendis respicit vnuz finalē effectū. s. liberationē: z. iō lz fit impossibilis p̄ vnū modūz sufficit q. fit possibilis per aliū modūz equipolentē: sicut dicimus in. l. mulier. i. p̄m. ad tre. z. l. si ita quādo dies leg. ce. z. l. ij. C. de insti. z. substi. In alijs aut cōditōibus que ad vnuz finalē effectuz nō p̄ponunt et set secus: hoc p̄bat: q. cōditio d̄ ipleri in forma specfica nec d̄ ipleri equipolēter: vt dixi in. l. gall. §. z. qd̄ si tñ. §. de lib. z. posth. **C**Op. de. l. filio. j. e. vbi cōditio i possibilis vitiat institutionez. Glo. sol. duobus modis. **P**rimo q. ibi vitiat testamētū ad cōmoduz instituti q. erat successurus ab intestato z. vitiat institutio: vt succedat ab intestato z. legata nō soluat. Alia est q. ibi speciale in filio qui nō potest institui nisi sub cōditione potestatiua: z. ideo illa institutio est que peccauit in forma: z. ista est vera. Et per hoc apparet q. p̄cedens so. non est vera quia illa. l. in alijs venientibus ab intestato nō p̄cederet: vt. l. si libertas sub condi. j. de bo. li. Itēz non habet locum in filio emancipato vel instituto a matre: vt. l. reprehēdēda. C. de isti. z. substi. **E**xpedit⁹ de impossibilitate iuris q. i. oib⁹ casib⁹ i. qb⁹ impossibilitas nature vitiat in oib⁹ illis impossibilitas iuris vitiat: lz i. illis i. qb⁹ impossibilitas nature si vitiat an impossibilitas iuris vitiat. **D**istingue ex p̄dictis p̄ te. **E**ueniam⁹ ad impossibilitatē rōe p̄plexitatis z. oppo. q. impossibilitas vitiat: vt. j. e. l. si tñ. **S**ol. ibi est impossibilitas ratione perplexitatis hic nature vel iuris. z. ratio est quia imputet sibi testator: qui induxit p̄plexitatem z. conditionem inseruit ipsemet vt ibi no. **C**Item oppo. q. impossibilitas ratione perplexitatis non vitiat: vt. j. e. l. si quis ita in p̄m. **S**olu. ibi perplexitas potest de iure dissolui: d̄ facto secus vt ibi patet. **C**Item op. q. impossibilitas ratione perplexitatis non vitiat: q. si nō potest dissolui de iure debet solui de facto: vt. l. si titius. de uerbo. obli. vbi lite cōtestata de facto q. soluit perplexitates. so. ille qui implet cōditionez de facto z. sic dissoluit perplexitatem implet eam sibi z. ad sui modum ideo talis dissolutio admittitur. simile. j. e. l. mulier. §. i. sed si impleas de facto z. heret ad alterius cōmoduz nō impletis tūc talis dissolutio perplexitatis non admitteret. hic est casus in. l. si titius. j. e. ti. z. p̄batur in. d. l. si titius in exemplo negatiuo. **C**Op. q. ista perplexitas non vitiat dispositionem: vt. l. qui quadraginta. in p̄m. j. ad. l. fal. So. ibi perplexitas ex uerbis vel dispositione defuncti nō contingit: sed ex quodā accidenti facta estimatione patrimonij. z. iō nō vitiat sed dissoluit perplexitas put possibile est s̄m voluntatē defuncti. sed qd̄. §. dixi habet locuz in p̄plexitate q. p̄cessit ex h̄bis z. ex dispositione defuncti. **C**Itēz op. de. l. vltima. §. tit. §. h. quid ergo. §. titu. proxi. vbi perplexitas nō vitiat dispositionem. So. §. si titius loquitur quādo perplexitas cadit inter res dignas pari fauore tūc dispositio vitiat sed si cadit inter res quarum una est digna maiori fauore p̄feretur fauorabilior. arg. l. inter pares. de re iudi. z. ex p̄dictis distingue per te. **E**uenio ad impossibilitatem de facto. z. oppo. q. impossibilitas uitiat dispositionem uel legatum: ut. l. legatum. z. l. cum heres. §. i. j. de sta. li. Glo. que est ibi z. in. §. impossibilis. insti. de here. insti. soluit. ibi de impossibilitate de facto que est magis difficultas q. impossibilitas. z. ideo quia est possibilis lz difficultas dispositionem uitiat: ut ibi de tali impossibilitate de facto que dicitur difficultas. dic ut dixi in. l. conuenu. §. illd̄ d̄ h. ob. **E**os uidetis q. cōditio impossibilis dispositionē nō vitiat. q̄ro an i. locū illi d̄beat alijs ipleri. re

Spondeo. quoniam testator adiecit conditionem impossibilem ad nullum sine honesto: ut si celum digito tetigeris: et tunc non debet aliquid impleri: ut h. de i. e. l. conditionis. et l. obtinuit de p. di. et demon. Quoniam adiecit conditionem impossibilem ad aliquem honestum sine: et tunc debet impleri ille honestus finis put est possibile. ut j. de usufr. l. l. legato. et j. de adm. re. ad civi. p. l. legatu. Et per hoc si testator relinquit centum fratribus p. dicatoribus p. missis caradis et civitas est interdicta ita quod missa non potest cani. tunc debet alius honestus fieri in locum illius honesti finis. Quero quod si conditione est p. pre possibile et p. pre non. rideo quatenus est possibile impleat. quatenus est impossibile reijcit: ut l. qui dote de do. ple. facit. l. pe. j. de condi. et dem. Quero an institutus sub conditione impossibili possit adire hereditatem de iure civili ut habeat necesse petere bono. pos. de iure p. torio. Ja. de are. dicit simpliciter quod habeat necesse petere bono. pos. de iure p. torio: ut ipse no. in l. cu in scdo. s. de iniur. te. et l. si qs eu. s. ti. p. xi. et p. bas p. tex. l. facta. s. si in d. da. j. ad tre. Quid dicemus. Rn. qdam conditiones impossibiles remittunt a iure civili. qda a iure p. torio. pmo casu potest adiri de iure civili: ut hac. l. et i. si. de here. insti. s. impossibilis. et l. conditiones. j. e. ti. qda remittuntur de iure p. torio: et tunc non potest adiri de iure civili: sed recurrit ad bono. pos. fm ta. id quod ius civile illas conditiones non remittit. ita loquitur. s. si in d. da. et ita loquitur. l. i. s. ad eos. j. ad l. fal. Contra hoc facit. l. si libertas. in p. n. j. de bo. li. vbi conditio reijcit a p. torio: et tunc est heres de iure civili. so. oz te intelligere heredem esse. i. bo. pos. no aut de iure civili. Item quero dictum est quod filius institutus est sub conditione impossibili non valet testari. sed an filius potest testari approbare. dico quod sic: ut l. filio. s. de in iur. tes. et est casus recte intelligendo. j. e. l. si qs in test. Quert gl. qd si conditio impossibilis in persona tertij apponit. Dicit glo. quod non vitiat: ut l. si meua. s. de here. insti. et hoc pp generalitate. l. obtinuit. j. de condi. et demon. Quert gl. an matrimonium factum sub conditione impossibili valeat. Et videt quod sic: quod est favorabile sicut in l. sed tu dic de hoc. ut in c. fi. ex de condi. appo.

Ex. l. sequenti.

An quod coe est p. p. meum sit: et an alienato usufructu res sit mea et quod si est alienata p. p. etas.

In testamento. Condicio si meus erit verificat in p. p. etate tunc totius vel p. ris nisi contraria voluntas appareat. h. d. C. de p. di. h. qd coe est meum. e. imo quod coe est meum non est: ut l. qntus. j. de au. et ar. leg. Glo. dicit in dubio non dici meum nisi in totum sit meum. quod tene meti. sed ista glo. e. p. tra tex. sup quo est signata ibi nisi evidetissimi. vbi dicit meum e. qd e. coe nisi p. bes. Rn. vñ gl. dicit in l. id quod nostrum. j. de reg. iur. quod coe e. dicit meum fide non vere. tu dic ut dixi plene in l. serui electione. s. i. j. de le. l. Dicit hic vbi alienavi usufructum adhuc dicitur res mea. Sed quod quod contra si alienavi p. p. etate. Dicit gl. quod id e. vñ: ut l. iij. de usufr. sed dicit finalis s. ut l. i. s. a. j. ad syl. et adde. j. ad l. fal. l. statuli. No ob. l. iij. q. usufructus sit p. s. dñij tñ finit morte testatoris. id de eo non sentit testator. Quero quod si manumisit ita quod tñ ius patronatus retinuit. Casus habuistis. s. ti. ij. l. tal. s. i. Item querit glo. quod qui testator voluit quod esset suus in totum quod erit: tunc heres. Dicit glo. distingue ut habuistis in l. sed sine conditione. s. si seruuus coem. s. ti. i.

Ex. s. sequenti.

An ista p. p. sitio possit verificari duo et tria sunt quoniam vel duo et duo et tria sunt septem. et an stante statuto quod banitus a centum libris quod possit impune offendi si quod habeat banitus in quinquaginta et aliud in sexaginta non est banitus in centum.

Sed si duobus. Ana pluralitas generat p. les singularitatem. h. d. Contra hoc op. C. de ipu. et ali. substi. l. quis. et l. pe. ego examiaui plene in l. falsa. s. si. j. de p. di. et de

mon. et tetigi. s. ti. ij. l. hoc articulo. vbi gl. tagit. C. ultimo glo. inducit huc tex. in arg. ad. q. vtrū ista p. p. sitio possit verificari duo et tria sunt quoniam vel duo et duo et tria sunt septem. gl. dicit quod sic: quod duo sunt de numero quoniam. Item tria sunt de numero quoniam. Item duo et duo sunt de numero septem et sic verificat. vide glo. p. teipm de hoc. j. de ver. ob. l. quoties. Scias tñ quod h. ex duobus et tribus p. p. onat quoniam: tñ duo et tria non sunt quoniam: ut l. vbi si de iussor. j. de so. et ibi no. quod facit ad. q. Dicit statutum quod ex banitus a centum libris supra possit impune offendi. Erte si h. duo bana vñ in quinquaginta aliud in sexaginta non est ex banitus i centum: ut dixi i. d. l. vbi fideiusor. et ibi vide quod tene meti.

Ex. l. sequenti.

An sufficiat oblatio sola vel regraf depositio et consignatio ad hoc ut conditio habeat p. impleta. Et an ille in quem debet impleri conditio dicat legatarius: et an si conditio h. diem vtrū si domum edificauerit et ille in cuius solo debet edificari impedit: an statim dicat impleta conditio.

Ita heres. Condicio p. p. etate habet p. impleta si stat p. eu in cuius persona debet impleri. h. d. et h. vñ bana glo. Et quod primo vtrum sufficiat oblatio sola vel regraf depositio et consignatio ad hoc ut conditio habeatur p. impleta. Gl. dicit si quidem sit p. p. tunc sufficit sola oblatio: ut l. statuli. s. siichus de statuli. aut sit ablatio. et tunc debet fieri dispositio et consignatio: ut l. cu heres. e. ti. B. et Ja. de ra. dicit quod requiritur depositio et consignatio et quod fit de p. p. rōnem: quod quoniam fit oblatio ad consequendam actionem requiritur depositio et consignatio: l. i. C. de coi. ser. manu. et no. s. ti. i. l. si seruus cois. tu dic quod quod oblatio fit ad implemētum conditionis: et fit ei quod ex implemētum conditionis nil de suo p. dit et ad nihil obligat impleti conditione: tunc sufficit sola oblatio: ut l. statuli. s. siichus. j. de sta. li. et ibi glo. et est casus expressus in l. vlti. C. de condi. inser. sed quod oblatio fieret non solu ca iplendi conditione tñ: sed ca soluēdi p. cium. vel ille in cuius persona impleat ad aliqd obligat: tunc requirit depositio et consignatio: ut l. i. C. de coi. ser. manu. et quod no. in l. si seruus. s. ti. p. xi. et p. batur in l. antepe. C. de pac. inter emp. C. scdo quod vtrū iste in quem est iussus implere conditionem sit legatarius. Et glo. dicit quod no. p. l. si qs sub conditione. j. si qs omis. ca. tes. et ecotra quod sic: ut l. fideicomissa. s. cu eet. et j. de le. iij. sed ad. s. cu eff. die gl. so. ut hic. et in l. in rōe. s. taetsi. ad l. fal. nam ibi loquitur quod conditio apponit ei quem testator potuit p. grauare. Sed tu dices none testator potuit istuz h. d. grauare. So. illud implemētum debet impleri anteq. sit heres et sic anteq. possit grauari: et id non potest dici legatus vel fidei commissus. Quero quod si ista conditio h. diem: vtrū si domum edificaueris: et ille in cuius solo debet edificari impedit: an statim est heres liberatus vel debet expectare dies. Dic in legatis et dispositionibus que respiciunt fateor quod expectatur dies: ut l. in illa stipulatione. s. i. j. de verbo. ob. Fallit favore libertatis: ut l. statuli. ber. s. si. j. de sta. li. sed heredis institutio non recipit diē ut l. h. d. itas. s. ti. ij. et sic conditio non habeat p. impleta sola dies remanet. ergo non expectat: et hoc dixi in l. iam hoc iure. et l. in illa. j. de ver. ob. et dixi in l. si ita stipulatus. in. iij. q. p. ncipali. circa fi. eo. ti. vbi plene dixi et distinxi circa fi. dic ut ibi.

Iquis ita. An h. ac. l. Querit gl. vtrum statim contracta societate ille sit heres: an debeat expectari cursus xv. annorum. B. z. tenuit quod non debeat expectari. gl. tenuit p. rarium: quod non fuit appositum tñ si contractum societatem: sed si p. manserit. vñ debet expectari cursus tpis. Ego dico quod si tps esset adiectum tñ contractui: ut instituo vos si contractum societatem in bonis meis vsq. ad. xv. annos. et tunc celebrato p. tractu remanet solo tps: sed de hereditate subducit: ut no. s. l. p. xi. ergo

et sed si esset adiectum non solum contractui sed persistentie ipsius tractus: tunc est conditio vni cursus temporis expectari. Item quero quomodo potest impleri ista conditio pfeuerantie. nam dicitur tex. pmanferit et c. illud videtur impossibile quod pmanferint socij antequam sint heredes. Rñ. oportet te intelligere quod pmanferint in illa societate rei future: et pdest: quod pnt interim petere sm tab. ut. l. ij. §. si sub conditione de sm tab. et l. si qd instituat. §. ti. ij. et id oia geret et tractabunt tanquam heredes: et hoc put legif qd defunctus non ptraerit societate. Alij dicunt huius timore quod ipse defunctus societatem pterit: ut dixit glo. .i. qd non placet p rōnem qd dicitur hic in tex.

Idem iulianus. Dic. §. tractat d mutiana cautioe. C. Op po. qd hic non h3 locum cautio mutiana: quia ista conditio potest impleri in vita heredis: ut. l. cum tale. §. i. j. de condi. et demon. So. expectare mortē esse triste. id non expectat: ut in. l. cum tale. §. i. et l. mutiane. C. Itē dicitur hic quod conditio est impossibilis: quia non est cui caveat. Contra quod sunt saltē venientes ab intestato quibus dicitur cauere: ut. l. is cui. j. de condi. et demon. et expse de venientibus ab intestato ponit in autē. cui relictus. C. de indic. vidui. et in corpore vni sumit. So. dicitur quidā quod hic non erat venientes ab intestato: vel dic ista conditio si non alienauerit respuit de facili si non est psona cuius fauore fit pbita: ut. l. filius. §. diui. j. de le. i. sed secus in alijs conditionibus negatiuis. ita dixi in. d. l. is cui. j. de condi. et de.

Ex. l. sequenti.

Quando ad veritate copulatiue requiratur vtrunqz partem esse veram.

Hereditas. Ad veritate copulatiue requiritur vtrunqz partem esse veram. sed ad veritate disiunctiue sufficit altera partem esse veram. h. d. C. Op. et videtur quod quia plures conditiones apponuntur dicitur pareri vltime non cuiuslibet: ut. l. qd traditū est cum. l. seq. de condi. et demon. Sol. verbum disiunctim potest capi dupliciter. videlicet p alternatiuā aut. et vel. et sic loquitur hic. Alio modo disiunctim. i. sepatim: et tunc est parēdū vltime: ut ibi. C. Itē op. §. ti. ij. l. lucius. vbi disiuncta accipit p coniuncta. So. ibi spale: et rōnez ibi vbi debitis. C. Itē op. qd ad veritate copulatiue non requiritur vtrunqz: sed alterū sufficit: ut. l. i. §. de his q not. infa. et l. i. j. ad. l. pomp. de parici. Heritas est quod quia due orationes ponuntur copulatiue non pncipaliter sed respectiue ad aliud: tunc requiritur pcursum vtriusqz: ut hic. Sz quia plures orationes non copulantur respectiue ad aliud: sz quilibet pncipaliter: tunc copula ponit magis cā ordinif qd coniunctionis. ideo non requiritur pcursum vtriusqz: ut. l. cōtrarijs. et pbo p tex. l. ea tñ adiectio. j. de leg. iij. et hoc plene dixi in. l. si is q ducenta. §. vtruz. j. de re. du.

Quis ita. Impossibilitas reuocatur de infōne. h. d. C. Querit glo. vtrū saltē monumētuz dicitur impleri. Et sic quasi duo sint pcepta: ut. l. celsus. §. i. §. de arbi. et l. hec scriptura. §. i. de condi. et demon. et pbat in. l. insulam. §. i. §. loca. et l. si mibi et tibi. j. de le. i.

Ex. l. sequenti.

Juramentum de non separando matrimonium et rōe cōsanguinitatis non valet et stante statuto quod qui declinauerit iurisdictione pntis possit offendere non includit clericus.

Quis sub conditione. Dicitur hic quod in ipsa exactione habet exceptio. Contra non est necessaria exceptio: quia alteri p alterū non querit actio: ut. l. stipulatio ista. §. alteri. j. de ver. obli. Dicitur quidā quod ideo legatario datur actio: quia heredis stipulantis interest. sed est trussa: quia tūc quereret ipsi stipulanti non alij: ut dicit glo. quare dicit quod stipulatus fuit non capax vide glo. qd incipit op. d. euic. l. pe. sed ibi stipulatio duple interponit ex natura et cōsuetudine cōtractus. secus hic. Sol. hic psumit mala fides: ibi non. C. Ultimo

glo. inducit hāc. l. ptra eos qui copulant aliquos in matrimonio et iurant quod neuter sepabit iure consanguinitatis quod hoc iuramentum non valebit. C. Itē facit ad statuta quod generaliter hntur quā aliquid mādāt non porrigitur ad illicita. Exēpluz dicit statutu quonqz declinauerit iurisdictione pntis possit offendere. certe hoc non intelligit de clerico declinate. facit quod dicit in. l. i. §. qd onerande. quarum rerum act. non datur.

Ex. l. sequenti.

An iuretur de futuro: et an statutum in ferioz quod sit in fraudem appellationis ad superioze valeat.

De sub conditione. Juris iurandi conditio heredi vel legatario vel fideicommissario mortis cā donatario apposita remittit siue sola siue cōiunctim siue disiunctim cū alia fuerit apposita. h. d. vsqz ad. §. quotiens. C. Op. dicitur hic quod remittit talis conditio. Sed cōtra. j. e. l. quotiens. So. qd ad iuramentū remittit: sed quod venit in iuramento dicitur impleri. ar. j. de condi. et demon. l. hec scriptura. C. Op. de. l. si cū patruo. C. cōia vtri. iudi. et l. si qd cū debitis. §. de iureiur. Dicit glo. ibi in cōtractibus hic in vltimis voluntatibus hoc reprobat p. l. pactum. §. de pac. datur alia so. ibi in iuramento de pterito. hic in iuramento de futuro: quod non licet iurare. C. Item op. de. l. si quis libertate. de manu. tes. So. ibi spale fauore libertatis: ut seruus qui non potest implere conditionē de faciendo vel dando iuret. C. Item op. de. l. municipibus. de condi. et demon. So. ibi in iuramento de pterito hic in iuramento de futuro. C. Op. de. l. antistius. j. de acquiren. here. Sol. ibi in iuramento de pterito hic de futuro est: et ideo dicit quod istud de pterito non potest impleri aliter qd iurando: ut dicit glo. et bene. C. Pterea in iuramento de futuro est maius pculum de pcurio. Item sepius dicitur in iuramento de futuro. C. Extra glo. op. et videtur quod iuret de futuro: ut. l. si quis maior. C. de transac. et l. pnti. §. sane. C. de his qui ad ec. cōsu. et in autē iusurā. qd psta. per totū. vbi pstat iuramentū de futuro. Istas pteritas soluit p. in. l. si cum patruo. C. cōia vtri. iudi. et ibi refert Ly. et Euil. in. l. illicitas. §. de offi. presi. in illa. q. an in securitate debeat iurare: et in. l. si quis cū debitore. §. d. iureiur. dicit sic. Juramentum quod est de futuro et sup eo quod est voluntatis non dicitur imponi. ita loquitur hic: quod implere conditionē est voluntatis: et non necessitatis: ut. l. si quis sub conditione. j. si qd omif. cau. te. et ita debet intelligi glo. que est in. l. ne i. arbitris. C. de arbi. sed si est sup eo quod est necessitatis: tūc est secus: ut in contrario. Item. l. que dicitur quod sufficit cautio iuratoria. C. Itē aduerte quod in his quod relinquunt sub mō non est pbitū iuramentū: quod illud est in obligatione: ut. l. si. C. de his quod sub mō. de iuramento pbat in autē. cui relictū. C. de indi. vidui. C. Ultimo hec lex. in ver. sed et si iusurandū facit ad. q. certuz est quod statutum inferiorum quod sit in fraudē appellationis que interponitur ad superioze non valet: ut extra de iureiur. c. venientes. vñ consules et psoles cōsueuerant d hoc habere constitutiones puinciales. modo pone casum quod ciuitas que cas appellacionis non habuit statuit ut quilibet quod diceret se grauatum posset petere cōsiliū sapientis p quod exgrauetur uel potest appellare. Lerte hoc videtur in fraudem appellationis. argu. huius. §. cum sua glo.

Quotiens. Licet iusurandum remittatur tūc danduz vel faciendū est quod sub illo iuramento pncipiebatur. Itē conditio pntia uel modus habetur p impletis si non stent per euz hoc dicit. C. No. tex. in si. ubi implēda enim et c. C. Op. et videtur quod non sit impleta imo habet p defecta: ut. §. ad. l. acquil. l. inde neratius. §. idem iulianus. Sol. ibi conditio deficit facto tertij: ideo actio datur in tertij. Is autem casu fortuito deficit conditio. C. Sed cū op. de. l. legatū. C. de condi. inser. ubi si deficit conditio deficit

De qd conditione. c. venientes de quo vide bal. in. i. con. fi. C. et que ibi dixi. i. §. qbus. in vl. col. et ibi etiā vide an valeat statutum quod singularis persona non possit appellare.

relictum. So. ibi in conditione mixta. Hant in p[ri]m[is].
nam seruus no[n] potest libertatem recusare: ut. l. si. C. de
manumif. testa. z ronez z distinctionem huius materie
dic vt no. gl. in. l. i. test[is]. j. de p[ro]d. z demon. z ibi est opti
ma glo. vbi plene dixi.

Ex. §. sequenti.

CAn q[ui] p[ro]tractus snia vel testm[entum] est nullu[m] possit peti a
iudice p[ri]ncipaliter declarari nullu[m]. z quo iure possit pe
ti declarari nullum.

De hoc iure. Quod a iure remittit no[n] e[st]
nece[ss]e remitti a iudice. It[em]
tacita p[ro]ditio no[n] impedit tra[n]smisio[n]e[m]. h. d. C. Et nor.
huc tex. q[ui] est no. z meti tenedus: z hic dica[m] quedam que
nunq[ui]m vobis dixi. C. No. que dixi vobis in sum[m]ario.
C. Op. z videf q[ui] alia p[ro]ditio insit: q[ui] dare vel facere te
nebat q[ui] p[ro]tinebat sub iuram[en]to: vt. §. quoties. z sic v[er]
q[ui] a die mortis no[n] cedit dies legati. So. hic testator ex
p[re]ssit solu[m] co[n]ditio[n]e[m] de iur[is] iur[is] do q[ui] est remissa a iure
sed illa q[ui] de da[n]do vel faci[en]do subintelligit a iure: z io
no[n] impedit tra[n]smisio[n]e[m]. D[icitur] v[er]o velle p[ro]trariu[m]. q[ui] imo
tra[n]smisio impediatur: z huc tex. intelligit D[icitur] q[ui] dies le
gati cedat postq[ui]m impleuit p[ro]ditio[n]e[m] de dando vel faci[en]
do: z ad hoc puto. D[icitur] esse motu[m] p[ro]p[ri]o. §. quoties: vbi im
pedif legatarius h[ab]ere actione[m] anteq[ui]m impleat co[n]ditio[n]e[m]
Ego puto glo. dicere veritate[m]: z est casus i. l. si post die[m]
in ver. sed si ea. j. q[ui] di. le. ce. No[n] ob. §. quoties vbi dic
actiones h[er]editarias no[n] h[ab]ent: q[ui] fateor: q[ui] no[n] cedit dies
quo ad natiuitate[m] actionis: q[ui] tacita p[ro]ditio natiuitate[m]
impedit sicut exp[re]ssa: sed tra[n]smisio[n]e[m] no[n] impedit: vt. l.
ite[m] q[ui] s. de pac. Et hoc modo pot[est] r[ati]o[n]ari ad. l. si q[ui] lib
bertate[m]. j. de manumif. tes. ego dixi vobis pluries z nu[m]
q[ui] declarauit q[ui] p[ro]tractus snia vel testm[entum] est nullu[m] vtrum
possit petere hoc a iudice declarari nullum: z quo iure
possit petere: z q[ui] no[n] possit fieri v[er]o casus hic. z fm hoc
dices tu qualiter poterit cognoscere de nullitate si no[n]
possit petere. R[ati]o[n]e. incidet[ur] ag[er] p[ro]ditio[n]e[m] hereditatis
z si excipies de test[is]o dica[m] testm[entum] nullu[m]: vt. l. i. C. de or. iur.
di. vel ag[er] actione p[ri]ma. sed si excipias de snia replica
bo de nullitate. in p[ro]trariu[m] est glo. in. l. i. §. i. in glo. sup
verbo q[ui]o[n]is. j. que sen. sine ap. rescin. Quid dicemus.
Breuiter teneo q[ui] p[ri]ncipaliter possit agi de nullitate z
hoc p[ro]bant iura q[ui] allegabo quo iure possit peti. Non
ob. iste tex. q[ui] fateor: q[ui] no[n] est necesse. sed possit si volo
Nec ob. tex. q[ui] dicit q[ui] no[n] est p[ro] singulos remittendu[m]: q[ui]
fateor: q[ui] no[n] est remittendu[m] si p[ro]nunciat remissus. C. s[ed]
quero quo iure possit petere q[ui] annullat vel cassat q[ui]
nus de facto p[ro]cessit. Inno. extra de offi. iudi. c. vltimo
dicit q[ui] iudicis officio. glo. tangit in. l. si dolo. C. de res
cin. ven. Ego dico q[ui] no[n] est nullus ex p[ro]t[ra]ct[is] p[ro]t[ra]ctio[n]e
sive irritat ipso iure: z tunc pot[est] p[ro]nunciari nul
lus z cassari q[ui]tenus de facto p[ro]cessit actione ex eodem
p[ro]tractu: vt. l. ex[em]p. §. is qui via. §. de act. emp. si vero
co[n]tractus e[st] nullus no[n] ex p[ro]t[ra]ctio[n]e: sed ex alia ca
tunc si q[ui]dem dolo p[ro]t[ra]ct[is] fuit nullus petif cassari actione
de dolo: vt. l. eleg[er]it. in p[ri]m[is]. §. de dolo. sed gl. in. l. si do
lo. C. de rescin. ven. no[n] h[ab]et se firmat[ur]. si vero no[n] fuit nul
lus ex dolo p[ro]t[ra]ct[is] sed ex alieno defectu: tunc petif cassa
ri officio iudicis: vt. l. si is. C. de predi. mi. Et ita intelli
ge p[ri]m[is] opi. posit[is] in. l. si dolo. C. de rescin. ven. Si ho
no[n] est h[er]es: s[ed] loq[ui]mur de test[is]o vel snia q[ui] est nulla. tunc
petif declarari nulla z cassari q[ui]tenus de facto p[ro]cessit
officio iudicis: vt. l. i. §. i. cum sua glo. §. de fer. Et p[ro] illa
l. intelligit Inno. p[ro] officiu[m] iudicis in. c. fi. extra de offi.
iudi. z p[ro]bat in. l. certa. C. q[ui] p[ro]uou. no[n] est ne. ita intelli
go. l. i. §. i. C. q[ui] sen. sine ap. rescin. cu[m] sua glo. z p[ro] hoc. l.
cyrographis. §. i. §. de adm[is]tu. z ibi glo. vide ergo q[ui]
ius dicendi nullu[m] est iudicis officiu[m].

Ex. l. sequenti.

CSi dicat eligimus illu[m] que[m] tici[us] no[n] iabit q[ui] videf eli
gere: z an duo debeat tunc fieri insti: z an insto possit
fieri vno nudo verbo: z si co[n]stitutio p[ro]curator[is] illu[m] quez

ticius no[n] iabit: z ticius sit inhabilis an valeat

Institutio talis. Ana scriptura

videf co[n]tinere
id q[ui] p[ro]tinef in alia ad qua[m] illa referf. h. d. simi
le habuistis in. l. asse toto. de here. insti. C. Op. glo. de
l. q[ui]dam referut. de iure codi. Dicit D[icitur] v[er]o ibi fuit muta
ta co[n]ditio p[ro]sone hic no[n]. Item hec. l. induc[is] in arg. ad
. q. nos eligimus illu[m] quem ticius no[n] iabit q[ui] videf eli
gere. Dicit glo. q[ui] nos no[n]: sed ille q[ui] no[n] iabit: vt. l. item
eoz. §. si decuriones. §. q[ui] cuiusq[ue] vniuer. no. vide gl.
q[ui] incipit sic. j. de co[n]di. z dem[on]o. ibi. §. si decuriones. ille
. §. facit in p[ro]trariu[m] cu[m] sua gl. q[ui] nos videmur eligere. s.
per aliu[m]. v[er]o habes aduertere ad verba. q[ui]q[ue] dicimus
eligimus illum quem ticius no[n] iabit: tunc nos eligimus:
z ille fungit officio no[n] iandi: vt hac glo. Q[ui]q[ue] damus
ticio potestate eligendi: z tunc videmur eligere ficte per
aliu[m]: vt. l. ite[m] eoz. §. si decuriones. §. q[ui] cuiusq[ue] vniuer.
no. C. Quero v[er]u[m] de hoc debeat fieri vnus insti[m] tu[m]
nos eligimus illu[m] que[m] ticius no[n] iabit vel duo. Dico q[ui]
duo debet fieri de iure. sed co[n]suetudo aliud obseruat:
vt dixi in. l. heres. §. sed si nota. §. de test. Item induci
tur hec lex. ad. q. v[er]u[m] institutio possit fieri vno nudo v[er]
bo. de quo dixi in. l. i. §. de here. insti. It[em] induc[is] ad. q.
v[er]u[m] possum co[n]stituere p[ro]curator[em] illum que[m] no[n] iabit ti
cius. z ticius est inhabilis ad co[n]stituendu[m] p[ro]curatores.
L[ex] format hac. q. in. l. q[ui] q[ui]s. C. de p[ro]cura. z Jo. an. de
p[ro]cu. extra de p[ro]cu. c. religiosus. i. de. z hec. l. facit q[ui] pos
sit h[ab]ere ticius sit inhabilis.

Quis in testamento.

H[ab]et. l. habeo p[ro] difficili. C. Op. q[ui] filius no[n] po
test institui sub tali co[n]ditio[n]e: vt. l. si pater. C. de insti. z
z substi. z. §. de here. insti. l. suus quoq[ue]. So. h[ab]erat em[en]
cipatus. vel dic q[ui] erat suus. sed in defectu co[n]ditio[n]is
exheredatus: vt dicit gl. j. vel dic q[ui] ista p[ro]ditio h[ab]et p[ro]
adiecta: vt. j. dicef. C. Op. q[ui] ista co[n]ditio sit turpis: v[er]
si filius n[on] h[ab]ebat necesse adoptare illu[m]: vt. l. v[er]o[rum]. §. he
res. j. de leg. iij. Glo. sol. pluribus modis z vltimo dat
vna[m] sol. fateor: p[ro]trariu[m]: z q[ui] dicit parato filio subaudit
maxime. v[er]o siue filius sit paratus adoptare siue no[n] ipe
filius est heres quasi impleta sit co[n]ditio. hoc no[n] videf
veruz: q[ui] q[ui] aliq[ui]s aliq[ui]e adoptare cogat metu pene est
p[ro]hibitum: vt ibi. na[m] agebat de p[ro]uando herede heredi
tate post aditione[m]: quod apparet: quia illud onus ado
prandi aliq[ui]em fuit sibi iniunctum non in modum
co[n]ditio[n]is: sed alterius grauaminis. vnde est turpe si
cut matrimoniu[m] no[n] dz fieri metu pene: vt. l. si. C. de sp[er]
salibus. sed q[ui] spe lucri q[ui] inuitet ad adoptandu[m] aliq[ui]e
no[n] videf turpe. sicut no[n] videf turpe q[ui] q[ui] inuitetur ad
matrimoniu[m] spe lucri: ut. l. ticio. §. i. j. de co[n]di. z dem[on]o.
Quid dicemus. Possu[m] dicere q[ui] glo. dicit male: z hoc
q[ui] dixi sit vera sol. p[ro]trarij tenedo hanc gl. Possumus
dicere q[ui] spe lucri aliq[ui]e inuitare ad adoptandu[m] non
est turpe. sed hereditas patris no[n] est p[ro]p[ri]e lucrum: et
p[ro]dere eam dicit da[n]num: ut. l. si. C. de codicil. uel quasi
da[n]num: ut no. in. l. ij. C. de iur. z fac. igno. v[er]o uidef me
tu pene inuitatus. timore hui[us] p[ro]trarij no[n] est necesse q[ui]
filius sit paratus adoptare. v[er]o subaudi maxime ut di
xit glo. sed timore alterius p[ro]trarij est necesse q[ui] parat[us]
adoptare. ideo no[n] pot[est] subaudi maxime: ut statim di
cam. sed hodie no[n] est iusta ca[usa] exheredandi: q[ui] non est
de casibus numeratis. in au[th]ent. ut cuz de app. cogno. §.
causas. C. Scdo op. q[ui] co[n]ditio turpis adiecta filio in
stituto facit testm[entum] ipso iure nullu[m]: ut. j. e. l. filius. ergo n[on]
erit heres quasi p[ro]ditio[n]e co[m]pleta imo testm[entum] erit ipso
iure nullum. So. dico q[ui] hic loq[ui]tur in filio emancipato
ut dixi in p[ri]mo contrario: uel dic put loq[ui]tur in suo: q[ui]
illud maxime q[ui] dicit glo. no[n] est subaudiendu[m]: q[ui] filio
parato implere co[n]ditio[n]e[m] testm[entum] est aliq[ui]s: ut hic. Non
ob. l. filius. q[ui] est nullum: sed q[ui] si filius est paratus im
plere p[ro]ditio[n]e[m] testm[entum] confirmat p. l. filio. §. de iniur. te.
y ij

a C. §. de hoc iure se fir mat. Et ad hanc materiam vide q[ui] dixi i. l. si ex p[re]ssim. de appel.

et hic est casus alias esset nullus: vt. l. p. traria. sed admit-
teret vt filius ad implendum conditionem turpem. Rñ. co
acte adoptare est turpe. sed adoptare sponte non est tur-
pe. et ideo completa conditione heres est: vt hac. l.

Erba. Gl. signat ar. p. trariu de manu.
ref. l. si quis locuples. l. si. vbi ap-
ponens conditionem videt velle expresse eam impleri
so. b. expresse comisit eius arbitrio velle adimpleri vel
non. dum dicit si nollit etc. fm By. C. Itz sunt argumē-
ta contraria de vsuris. l. si stipulatus de le. i. l. si qñ in pñ.
So. ibi verba possunt aliquid opari hic non: qz tacite in-
erat: vt. l. iij. j. de leg. i.

Quis ita. Implemētuz conditionis
non inducit aditionem vt le-
gati acquisitionem irrevocabile. h. d. C. Dicitur
hic qz legatū acquirif impleta conditione. Contra imo a
morte testatoris acquirif recta via statim: vt. l. a ticio. j. de
furtis. et l. cum pater. §. surdo. j. de le. ij. Sol. in legatis
qdam est acquisitio ficta et ista est a tempore mortis: vt
l. a ticio. j. de furtis. Quedā est acquisitio vera siue irre-
vocabilis et ista est a tpe adire hēditatis: vt. l. si tibi ho-
mo. §. cum seruus. et l. seruu filij. §. i. j. de leg. i. C. Que-
dam est acquisitio irrevocabilis: et ista est a tpe agnitiois
vt hac. l. C. Itē op. qz implēdo conditionē videatur
adire hēditatē: vt. l. iā dubitari. in fi. §. de here. isti. So.
vt ibi no. et l. i. §. si parendi. §. de condi. ob cau. Et no.
bene hac. l.

Filius. Cōditio turpis adiecta in in-
stitutione filij vitiat testm. itez
non dicimur posse qz honeste non possumus. h. d.
Op. de. l. i. §. eo. ti. vbi dicitio impossibilis non vitiat sed
viciat. So. spāle in filio. C. Item op. de. l. libertus sub
conditione. j. de bo. li. So. aliud in liberto: vt ibi. aliud
in filio: vt hic. rōnem dixi. §. e. l. i.

Ticius. Impossibilitas rōne pplexi-
tatis vitiat institutionē. h. d.
Op. §. e. l. i. et l. conditiones. vbi dicitio impossi-
bilis reijcit. So. hic in conditione impossibili rōne per-
plexitatis. vbi aut loqitur de impossibilitate nature vel
iuris. dic vt. §. e. l. i. C. Op. qz pplexitas non vitiat: vt. l.
si ticius. j. de verbo. ob. So. ibi est perplexitas que po-
test dissolui. hic autem est perplexitas indissolubilis:
et ideo vitiat instōnem. C. Querit glo. ponamus insti-
tutionē factam negatiue si seius heres non erit: seius he-
res esto. et si ticius heres non erit: seius heres esto. Glo.
dicit qz expectabilf alterius repudiatio. hoc non est verū
qz posset repudiare cū non dum sit delata: vt. l. is qui he-
res. j. de acq. here. sed veritas est qz institutio non vitiat
qz ad eundo de facto sibi implet conditionē et facit desu-
cere alteri: vt. §. e. l. i. vel qz altero decedēte alter heres
erit: et ita glo. bene dicit. C. Sed op. et videt qz sufficiat
conditionē impleri de facto: vt. d. l. si ticius. et l. mulier.
j. e. So. vt plene dixi. §. e. l. i.

Plures. Quero hic dicit plures in-
stitutiones. vtruz iste plu-
res institutiones debeāt intelligi esse facte diuer-
sis psonis vel de eadē. Glo. ponit primo qz diuersis p-
sonis. scōo qz de eadē. nam si diuersis posito qz dicitio
extaret in psona vnius adhuc dō expectari cōditio in p-
sona alterius qz diceret esse cōiunctus in eadem pte: vt
l. coheredi. §. coheres. §. ti. i. et l. plane. §. si cōiunctim
j. de le. i. et ita dicit By. C. Item tenēdo scōam lec. op.
qz vltima cōditio spectet: vt. l. sub diuersis. et l. qz tradi-
tum cum. l. seq. j. de condi. et de. So. aliud in heredita-
tibus: vt hic. et l. si te solum. de here. insti. aliud in lega-
tis: vt ibi. C. Querit glo. de vna. q. et vide glo. que inci-
pit in specie: et adde in fi. ibi i pñ. et §. i. et l. liber homo.
§. si ita scriptum.

Um seruus. Cōditio adiecta i in-
stitutione: videtur in
legato repetita. h. d. C. Opp. de. l. seruo alieno

§. si ab impubere. et l. si quis a filio. j. de le. i. et l. si. de
fideicō. li. So. conditio que vitiat legatum non vide-
tur repetita. sed illa que non vitiat legatum sic vt hic.
qz declara vt dixi in. l. licet. j. de leg. i. et articulum istum
declaravi in. l. auia. §. i. j. de cōdi. et demon. C. Quero
de quo seruo loqitur hac. l. Glo. hic dat tres so. Prima
qz erat seruus ppius testatoris: et ista lec. est verissima.
et pone qz seruus habebat coheredez als ille seruus non
posset habere libertatem nec legatū nullo existente de-
rede: vt glo. sequēs dicit. Et ista est vera lec. Alij dicūt
qz erat seru' alienus. §. ista lec. est falsa: qz de seruo alie-
no non potest directo dari libertas: vt. l. seruo tuo. C. de
manumif. test. et §. ti. ij. l. seruum alienū. Alij dicunt qz
seruo testatoris tpe testamēti et alienato viuo testatoe
ista lec. ē vera: qz per alienationem ē recessum a liberta-
te et remanet firmum legatum et substitutio: vt. §. ti. ij. l.
qz filio. §. si quis seruo. et oportet te intelligere qz habe-
bat coheredem als nil valeret: sed prima magis placet:
qz nullā continet diuinationem. C. Dicitur hic qz in le-
gato potest videri cōditionem repetitam. quero que
est ista conditio que in legato videtur repetita. Glo.
videt dicere de conditione adiecta in institutione. scilicet
si ticius fuerit consul: vt in gl. super verbo condi-
tionum. alia glo. super verbo extiterit dicit contrarium
nam dicendo qz deficit conditio institutionis si illa in-
telligeret in legato repetita legatum non deberetur. de
alia ergo conditione intellexit. Huius cōtrarij timore
Jac. de are. dicit super hoc tex. repetitam cōditionem
statute libertatis: ut. j. de condi. et demon. l. auia. istud
dictum videt falsuz: qz tex. dicit qz libertas fuit data pu-
re et sic non ē statuliber. vt. j. de statulibe. l. ij. Quid dice-
mus. Breuiter dico qz dicitio adiecta institutioni vide-
tur repetita: et hoc pbat tex. l. auia. et hac glo. super ver-
bo extiterit. male dicit. sed intelligo non extiterit: qz no-
lit esse heres. Sed tu dices qz cum seruus sit necessa-
rius: ergo non pōt repudiare. Rñ. put tu intelligis de
seruo alienato a testatore ē clarum: qz ē uoluntarius. §.
fm primā lec. dicit glo. qz p hac uerba dat sibi licentiaz
abstinēdi: et facit de necessario uoluntariū: vt. l. uerba.
§. e. et l. comelius. §. de here. insti. pone ergo casum sic
dñs relinquit seruo libertatem pure et cum heredez in-
stituit p parte sub cōditione si ticius p sul factus fuerit
dato sibi coherede: et adijcitur et si heres esse noluerit
uel si heres non extiterit lego sibi centum: et oia sunt pla-
na. Ad argumēta contraria qz ponuntur in glo. vlti. dic
ut colligitur ex his que dixi in. l. licet. j. de leg. i. sequen-
tem. l. uide per teipsum.

Alier. Istam. l. habuistis examinatas in
et breuiter. h. d. C. Conditio de non petēdo in ulti-
mis uoluntatibus p acceptilationem implet. Idem si
alio modo de iure peti non pōt. h. d. C. Opp. et videt qz
ipso iure uir non pōt petere soluto matrimonio: ut. l. ij.
§. solu matri. Glo. intelligit qz fecit vir pactum de do-
te lucrāda. uel dic qz etiā soluto matrimonio potest pe-
tere: qz hz actionem: hz obstat exceptio et petēdo repe-
litur ab hereditate. C. Item videt qz non sufficiat acce-
ptilatio: sed sit necessaria cautio mutiana: ut. l. mutia-
ne. j. de condi. et demon. So. quōqz referuntur hac uer-
ba si non petisset ad ius: ut non petas de iure: et tunc im-
pletur p acceptilationem: qz amodo non pōt petere: ut
hic. et ita loquitur ultimum membruz dicte. l. mutiane. j.
de cōdi. et demon. quōqz referuntur ad factū: ut non pe-
tas de iure uel de facto: et tunc non sufficit acceptilatio
ut. d. l. mutiane: put loquitur de mutiana. sed i dubio
ista uerba referuntur ad ius in ultimis uoluntatibus:
ut. l. licet. j. ut le. no. ca. et l. auia. in fi. j. de condi. et de se-
cus in contractibus: qz intelligitur de iure uel de facto
et pmittendo non petere non implet conditio: ut. l. ubi
pactum. C. de trāsa. et no. in. l. siue apud acta. e. ti. et l. i.
circa si. glo. magne. C. de pac. et dixi in. d. l. mutiane.

Si quis hereditarius. Si cōditio non pōt impleri de iure sufficit q̄ impleat de facto. h. d. Videt hic q̄ nō est dicitio si. z tñ est conditio. allegat .l. i. de cōdi. z demon. Op. q̄ nō sufficiat impleri cōditionem de facto: vt. l. hec cōditio de condi. z demon. z .l. i. in fi. s. q̄ cuiusq̄ iuris. z .l. si quis ita q̄dem. si mā. ita fu. ma. So. nō sufficit impleri de facto si de iure pōt impleri. als secus vt hic. hanc materiā tractant docto. in. d. l. ea quidē. z By. in. l. q̄dam cum filium. j. de ver. ob. z dixi plene in. l. continuus. §. cu3 q̄s. e. ti. C. Op. q̄ ista cōditio tanq̄ impossibilis reiicitur: vt. s. e. ti. l. i. sol ue vt ibi.

Si quis testamentum.

Substitutus ē pprie institut⁹ vel substitutio est pprie institutio. h. d.

Erutus. No. rationem huius. l. quia est no. C. Op. de. l. talem. in prin. s. ti. i. So. ibi fuit data libertas bis. primo pure. scōo sub conditione. ideo valet ex prima datione Item op. hereditas nō pōt dari in diem vel sub conditio: vt. l. hereditas. s. ti. ij. So. hereditas sola nō pōt dari in diem vel sub conditione: sed cum libertate sic.

Ter ex fratribus. C. Op. conditio mixta si impeditur p casum dispositio deficit: vt. l. in testō. de condi. z demon. z .l. legatuz. de condi. infer. Sol. hic erat institutio pura. sed diuersaz portionum conditionalis: vt. j. l. pxi. C. Op. si vnus fratrum ducit sororē in vxorē matrimoniū est illicitum z sic cōditio est turpis: vt extra de confan. z affi. c. non debet. So. de iure canonico matrimoniū tale est phibitum. sed fm has. ll. est permittum. C. Quero quid si vnus de fratribus duxit illam z alius erat paratus ducere z illa noluit. C. Quero qualiter diuidatur ipsa bona. Glo. dicit ille q̄ ducit habebit dōdrātem alter quadrātem: q̄ certum erat q̄ duobus nubere nō poterat. vide gl. que incipit qd si alteri zc. Istud q̄ dicit lex q̄n conditio nō stat per me hī p impleta: est veruz nisi voluntas defuncti repugnat voluntati aliorum. sed hic repugnat voluntas defuncti: q̄ pmittendo q̄ nubat vni videt phibere q̄ alij nubat: z sic habes q̄ leges que dicunt q̄ conditio q̄ nō stat p heredem habetur p impleta est verum nisi voluntas defuncti repugnet. ita vidistis in. l. cōditionibus. in pn. j. de cōdi. z demon. z hoc idem no. p glo. j. de ver. ob. l. in executione. §. si.

Ex. l. sequenti.

Qualiter q̄s presumat nō sane mētis z qualiter talis suspicio possit submoueri. Et an ex possessione quis presumatur dominus.

Alidam in suo. Cōditio que cōtinet inhumanitatem respicitur z ex sermonibus incōgruis presumif q̄s non sane mentis nisi pbetur contrariuz. h. d. No. q̄ ex qualitate sermonis q̄s presumitur furiosus simile de tu. z cu. da. ab his. l. is quis. §. i. z habuistis in. l. apud iulianum. in fi. j. de leg. i. C. Op. dicitur hic q̄ iste q̄ talem conditionez appositum presumitur furiosus cōtra. j. de condi. z demon. l. meuius. Dicit gl. hic speciale fauore humane religiōis. vt dic vt ibi dixi C. Quero quō pōt ista suspicio submoueri z pbari q̄ sit sane mentis: vt ex his verbis nō presumatur furiosus. Rñ. hoc magis consistit in facto q̄ in iure: q̄ erat iocularius q̄ cā ludendi talia testā faciebat vel faciebat cā humanitatis: z reductus est ad magnam contritionez suum corpus despiciebat. vnde cōsulo q̄ notarius cām inserat in testō q̄si talia scribuntur. C. Item quero qd vult dicere tex. in memoriam humane conditionis. Respō. deo duobus modis: q̄ homo fuit de terra creatus. et ideo in terra sepellitur z in terram reuertit. vel dic q̄ il

le qui tradidit eū terre facit in memoriā cōditōis humane. C. Ultimo glo. inducit ad questionē hic in sermonibus stultis presumitur stultus seu furiosus. Dicit glo. q̄ eodem modo presumif dominus si vtatur possessio ne. licet non vere sit dominus q̄s tene menti. Sed glo. alibi dicit cōtrarium: vt no. in. l. ij. C. de proba. z. l. cum res. eo. ti. vbi dicit q̄ ex possessione q̄s nō presumif dominus. Sed Jac. de arc. distinguit plene. sed ego dico z sum alibi solitus distinguere si querat vtum dum q̄s possideat tanq̄ dñs presumif dominus. Distigue. aut dominuz deducit in iudicium p moduz actionis: aut per modum exceptionis. Primo casu aut principaliter intentat: vt in rei vindicatione in qua principaliter venit dñiū. aut incidenter: q̄ est talis actus in quo venit dñiū incidenter. Primo casu dñiū debet pbari directo de iure gentium vel ciuili: vt. l. in rem. s. de rei ven. z. l. ita vt si fur. s. cōmo. z ibi no. z. C. de nō nu. pe. .l. i. z q̄s ibi no. fallit q̄i agitur cōtra eum qui violenter accepit: vt. l. si q̄s emp. ver. sed hec super illis. C. de prescrip. xxx. an. Scōo casu q̄i dñiū in iudicium deducitur incidenter: z tunc aut quis ad p̄bationem dominij inducit possessionem de presenti z presumif dñs. Ita hic intelligitur glo. z expresse no. in. l. sicuti. §. si quera tur. s. si ser. ven. z est tex cum glo. s. fa. her. l. i. Et facit q̄s no. per Ly. C. que sit lon. consue. l. ij. in. iij. q. p̄ncipali. in fi. ij. q. Nec ob. s. ad. l. acqul. l. itez mella. §. pe. vbi dñiū venit in iudicio incidenter: z tñ bone fidei possessor non habetur pro domino: quia ibi constabat contrariuz. s. eum non esse dñm: z sic predicta inteligo nisi contrarium appareat. Aut ad probationē dominij inducitur possessio de preterito: z isto casu possessio nō facit quem presumi dñm: vt. l. z que nondū sunt. §. q̄s dicit. s. de pig. act. z no. per glo. in. l. ij. C. de proba. facit q̄s solet dici per doc. in. l. cum rem. C. e. ti. z q̄s solet notari per doc. insti. de ac. §. item seruiana. si vero dñiū deducitur in iudicium per moduz exceptionis z tunc aut post fundatam intentionem actoris: z nō p̄sumitur dominus: vt. C. de proba. l. siue possidetis. aut ante intentionem actoris fundatam. z tūc presumitur dominus: vt. l. ob maritorum. z ibi gl. C. ne vro. p ma. z. l. i. z q̄s ibi no. C. de priuil. fil. facit. j. de sol. l. ticia z ibi tetigi. Ad predicta etiam facit. C. de ag. z cens. l. lib. tibus. lib. xj. z sic debet intelligi q̄s no. in. d. l. cum res. C. de pba. z. l. iij. e. ti. facit ad hoc quedam gl. que videretur velle q̄ etiā fama quādoq̄ sufficit ad p̄bationez dominij: vt no. in. d. l. iij. C. de proba. z. l. atqui natura. §. cum me. s. de neg. gel.

Quem testamento. Sz q̄ro an si ne effectu cogitauerat. Glo. dubitat. veritas est q̄s sine effectu cogitauit: vt Azo dicit in. l. diuus. C. de iure codicil. z insti. de codicil. §. fina.

Ex. l. sequenti.

Quō tēpus inspiciatur ut q̄s dicatur primior siue q̄s decedat ab intestato siue cōdito testō. Et an valeat ex hereditatio filij facta post mortē. Et an cum admittant nepotes in actu morien. an querant ipsi filij patri eoz. Et inter mortem z aditionem sit dare suum heredem. Et an filius possit institui sub cōditione si monasteriū intrauerit.

Filius. Filio instituto sub cōditione potestatiua que nō pōt impleri vltimo vite spiritu decedentis anteq̄ impleat conditionē sit locus substituto: z venientibus ab intestato ipso viuo. secus si in ea conditione q̄ vltimo vite spiritu potest adimpleri: q̄ tūc ipso mortuo admittitur. h. d. Et diuiditur. Primo ponit thema z questionem. Scōo questionem auget ponēdo dubium bimēbre. Tertio rñdet p̄mo dubio z illud pbat p simile. Quarto rñdet scōo dubio. Quinto ponit vnum casuz similem prime responsioni. scōa ibi cu3 nō sufficit. ter. y iij

a C Proba ri directo. z vide circa hāc materiā do. ab. in. c. cū ad sedem de resti. spo. in. vj. charta Et plus die in. d. c. allegans. d. In no. i. c. illud de prescrip. videt q̄ si testes deponerēt q̄ talis tanto tpe citra possedit talē rem pro sua z tanq̄ sua q̄ nō ppter hoc p̄batur dñiū de quo etiaz dixi in. l. cu3 res. C. de pba. b C Presu mis dñs. vi de in. l. apud trebatiuz. §. neq̄. z ibi dixi de aqua plu. ar.

tria ibi. nam superior. quarta ibi. altera vero. quinta ibi. quædammodum. et ista est valde difficilis lex. **C** In text. heres erit. si institutus. ibi instituerat. s. vulgariter: et filius decedat anteq̄pareat conditioni. queritur an nepotes admittantur eo mortuo vel eo viuo. **C** In text. ibi quædammodum nepotes filio viuo et in actu mortis existente admittantur ad hereditatē aui in primo casu: vt hic. et ita hec dictio quædammodum: nō ad primam: nō ad pcedētia referretur s̄m **D**y. **C** Dicat hic q̄ nepotes admittantur filio viuo et ditione defecta. opponit filius illo casu reperit preteritus et sic testm̄ est nullum: vt. l. cōmōdissime. s. de lib. et posth. et l. pe. e. ti. Dicunt q̄dam q̄ filius qui instituit sub ditione que nō p̄t impleri vltimo vite spiritu debet in eius defectu exheredari. hoc est cōtra casu. l. si libertus. s. existimo. de bo. lib. et no. p̄ doc. in. l. si. si pater. C. e. ti. Ad cōtrarium r̄nde q̄ impuret sibi filius qui ditionem nō impleuit: vt. l. suus quoq̄. s. de here. insti. Dicat hic q̄ legato cedit eo mouēte et transit ad heredem. Cōtra in. l. miles. s. pro pte. j. de leg. ij. So. vt ibi dicam. et facit ad hoc q̄ habuistis i. l. vlt. j. q̄n di. le. ce. et l. ab oibus. s. cum q̄dam de leg. i. **C** Item dicitur hic in ver. altera. q̄ nepotes erant legitimi. Cōtra ille est legitimus q̄ est primior tpe mortis vt. s. cum aūt. insti. de here. que ab intesta. sed hi nepotes nō erāt legitimi tpe mortis. Glo. r̄ndet q̄n q̄s decedit nullo dito testō: tūc inspicit q̄s ē primior tpe mortis: s̄z si decedat dito testō: tūc ille primior: v̄t q̄ ē primior tpe quo testm̄ destituit: vt hic no. et probat insti. de lega. agna. suc. s. p̄xi. et habuistis in. l. si q̄s posthumos. s. si filium. s. de lib. et post. Sed primū membruz q̄n decedit intestatus intellige q̄ ille intelligit primus q̄ est proximior tpe mortis vel cuz hereditas defertur vt si aliq̄s decessit relicta vxore pregnante inspicit q̄s est proximior tpe quo partus nascitur abortiuus: vt. j. de suis et legit. l. in testō. s. pe. et l. item. s. i. de lib. et posth. q̄ maxime hodie est veruz: vt insti. de legi. agna. suc. s. placebat. **C** Opp. dicit hic q̄ valet exhereditatio q̄n heres est institutus cum filius morietur. Contra hoc est expressum in. l. si ita. s. si. de lib. et posth. Diuis contrarij timore iste ver. quædammodum legit tribus modis principaliter. Primo hic q̄ tex. nō dicat q̄ testm̄ valeat imo q̄ nō valeat: et hoc cāu testm̄ destituit. i. nō valz et sic referet ad primum: et sic sicut. s. destituitur sic hic lz nō eodem modo nec eodem tpe: vt in glo. **C** Alia lectu. principalis est q̄ valet testm̄. Ad contrariuz respōdet glo. q̄ hic habebat alium coheredem extraneū pure institutum. cuius aditione poterat confirmari exhereditatio et fuit confirmata: sed in. l. p̄traria nō habebat coheredem hec sol. est vera in se licet contineat diuinationem: sed tunc sustinēdo instatur s̄m hoc quō testm̄ destituitur: vt innuitur in littera quædammoduz et c̄. **C** **D**i. r̄ndet destituitur. i. irreuocabiliter firmat morte filij: q̄ amodo nō h̄z locum querela. vel dic destituit. i. annulatur viuo filio: et querela intentata: vt tangit in fi. glo. **C** Alij dicūt in. l. contraria dicit q̄ filius nō p̄t exheredari post mortem hoc est veruz si filius instituat sub cōditiōe casuali. secus si sub potestatiua: et in eius defectum exheredatur: q̄ tunc potest exheredari post mortem. vide glo. i. ibi. **I**sta solu. est falsa contra tex. l. suus quoq̄. s. sed et si filio. s. de here. insti. vbi tex. dicit q̄ filius nō p̄t exheredari in defectum conditionis mixte vel potestatiue. q̄re dic q̄ ver. quædammoduz referet ad primum casum nō ad primum s̄m **D**y. et sic cessat contrarium. s. q̄ si filius exheredat et alius instituitur cum filius morietur non dico post mortem: et tūc valet exhereditatio: q̄ filio viuento et in actu mortis existente ille potest adire nō vitatur testm̄ in vita. **N**ec ob. l. si ita. q̄ ibi post mortem filij fuit alius institutus. hic cuz morietur s̄m **J**a. de are. **E**t ex hoc habes tria mēbra: q̄ q̄n q̄s exheredatur et alius instituitur post mortem eius: et tūc aut habet coheredem et tunc valet: vt hic. s̄m lect. aut

non habet coheredem: et tunc nō valet: vt. l. si ita in fi. aut filius exheredatur et alius instituitur cuz filius morietur nō dico post mortem tunc valet exhereditatio: et viuo filio et in actu moriendi existēte admittitur heres institutus. post mortem vero nō posset adire: vt hic dicitur. **C** Sed quero si admittuntur nepotes cum est in actu moriendi: an querant ipsi filij patri eorum: et sic post ex p̄sona eius habeat iure suo. **D**i. arguit pro et cōtra vide glo. que incipit substitutus ibi sed an et c̄. **J**a. s̄ are. tenet q̄ nepotes in actu moriendi nō querunt patri p. l. si. in fi. C. de bo. que li. allegaram in gl. **E**go puto contrarium. ad quid enim esset facta disputatio in hac. l. an viuo filio vel eo mortuo nepotes admittantur quare puto q̄ querant filio ex p̄sona filij habeant. **R**espondeo ad. l. si. in fi. C. de bo. que li. q̄ dico ibi loquitur in usufructu q̄ nullus est cuz incontinenti recedere speratur quod esset in eo q̄ incontinenti debz mori. hic loquitur in p̄prietate que aufert utilitatem ei qui incontinenti debet mori: q̄ transmitit ad heredes suos. hoc p̄bat tex. in. l. iij. in fi. et l. seq. j. quādo di. lega. ce. Sed tunc instatur filiussa. nō p̄t acquirere hereditatem nisi iussu patris: vt. l. si quis mihi bona. s. iussu. j. de acq̄ren. here. sed filius dum est in actu moriendi nō p̄t iubere. ergo non esset possibile q̄ istis nepotibus queratur hereditas in vita filij. **R**ūdeo dico q̄ filius est suus heres aui nec requiritur iussus: et filius efficitur heres patri suo per mediam personam nepotis velit nolit et est necessarius heres: vt. l. filius patroni. j. de bo. li. ber. et j. de acq̄ri. heredi. l. qui in aliena. s. interdum. **E**t si tu dicis an per se vel per alium ticius fuerit heres ad quid prodest. **R**ūdeo ad multa. **E**t s̄m hoc quero vtrum inter mortem et aditionem in suo herede sit dare mediū. **I**stā. q̄ format **D**y. in. l. nam nec emancipatus. j. de leg. i. et glo. sunt contrarie. nam in. l. si alienum. s. in extraneis. de here. insti. dicit q̄ non est dare mediū contrarium notat in. l. iulianus. j. de condi. et demon. et hic videt casus q̄ inter mortem et aditionem in suo herede est medium. nam hic nepos est heres suus patri nō statim: sed q̄n pater morietur. **I**tem videt tex. j. ad syl. l. i. s. si pater. et ibi tetigi. **I**n contrarium videt tex. in. l. si post mortem. j. de leg. i. et l. quesitum. s. presenti. eo. ti. **C** **A**duerte habes distinguere quattuor casus. **A**ut queris de successiōe ex testō. aut ab intestato. **P**rimo casu aut filius est institutus pure: et inter mortem et aditionem nō est dare mediū. ita loquitur glo. in. l. si alienum. et tex. in. l. si post mortem. s. i. et l. quesituz. s. presenti. j. de lega. i. et si quis omif. cau. test. l. i. s. q̄ sūt in p̄ate. et alia glo. j. ad. l. fal. l. si creditor. **A**ut est institutus sub conditione et p̄t esse medium inter mortem et aditionem: vt. l. in cōditionibus. j. de condi. et demon. et hic. sed si loqueris de successiōe ab intestato: et tūc aut nullum est conditum testm̄ et non ē dare medium: vt in. s. sui insti. de here. quali. et dif. q̄ intellige. l. q̄ nō ē mediū: an sit heres in certa pte: sed in alia pte p̄t ēē mediū. pone q̄ decessit vxore pregnante: anteq̄ enim ptus sit in ventre formatus filius iā natus non ē heres nisi pro quarta: q̄ tres possunt creari. **A**ut est iam creatus partus. ita q̄ amodo per naturaz plures creari nō possunt: et tunc est heres s̄m veritatez: q̄ si vnus ē conceptus ē heres pro dimidia: vt. l. cuz quidā. s. suuz. de acq̄ri. heredi. vnde in illa parte ē mediū illud ips quo pendet an partus formetur. **I**tem si post conceptum morietur partus in ventre erit heres in totuz: et sic fuit mediū in illa parte. **I**dez si fuerunt duo fratres quoq̄ vnus postea abstinuit: et hoc veruz de iure cōi. sed per rescriptum posset post mortem effici suus: vt dixi in. l. gallus. s. et quid si tñ. s. de lib. et posth. et ibi tangitur per glo. **A**ut aliquod ē testm̄: et tunc p̄t esse medium: q̄ ille ē suus heres q̄ ē primior tpe quo testm̄ destituitur: vt hic. et l. si filius qui patri. s. ti. prox. et hoc habito respectu ad ius ciuile: sed s̄m ius pretorium s̄m quod

filii potest abstinere non est dubium quod non est dare medium: ut l. nec emancipatus. j. de le. i. Et hinc respectu certe habuit glo. in l. iulianus noster. j. de codi. z de. tñ secuta aditione videt a tpe mortis fuisse heres postquam non abstinuit: ut l. i. §. q. sunt in pte. si quis omis. cau. te. Et predicta vera si querat de medio tps: sed de medio psonae. sec. et quo qd esset suus per mediam personam alterius: ut j. de acqui. re. do. l. si quis in aliena.

C Sed quero pater instituit filium sub conditione si monasterium intraverit: an potest institui sub tali conditione. Et videtur quod sic: quod est potestativa et sic valet: ut h. z. l. suus quoq. D. tenet contrarium: quod non sufficit quod sit potestativa solū: sed oportet quod sit facilis: ut hic. z. l. suus quoq. secus si difficilis: ut l. hec conditio. j. de codi. z demon. z. l. ij. e. ti. z. q. ingredi monasterium sit difficile allegat D. in auct. de monachis. §. i. col. ij.

C De iure deliberandi. Rubrica.

Ex. l. sequenti.

C Servo non datur tps ad deliberandum: an velit adire. z. patri aut z. filio simul datur. monachus vero in hoc seruo equiparatur.

S **Servus.** Op. z. videt quod servus debeat habere tps ad deliberandum: quod ipse potest non adire: ut l. cum proponas. C. de here. insti. So. servus non potest adire nec repudiare. Adire non nisi precedat iustus: ut l. si quis mihi bona. §. iustum. j. de acqui. ren. here. Item repudiare non potest: ut l. i. §. per servum. j. de suc. edic. sed potest nolle adire. sed propter hoc non datur tps ad deliberandum. **Q**uero quid in filio. **R**espondeo quod debet dari patri z. filio simul: quod neuter sine altero potest repudiare: ut l. is qui heres. §. si. z. l. se. j. ti. ij. sed aliud in seruo: quod solus potest repudiare: ut l. i. §. per servum. j. de suc. edic. dixi in l. legatus in prima charta. j. de leg. i. **Q**uero quid in monacho instituto vel succedente ab intestato cui equiparabimus seruo vel filio. **E**ffectus est magnus: quod si filius repudiat pater non potest adire: ut l. si. §. ubi aut. C. de bo. que lib. secus in seruo. de hoc scribo in materia vulgaris substitutionis. tñ in hoc puto quod equiparetur seruo cum non sit spes quod sibi facto sui iuris possit queri.

Ex. §. sequenti.

Cui datur tps ad deliberandum: z. an fideicommissario defuncti tps ad deliberandum. Et an possit fideicommissarius uniuersalis ex persona sua inuentarium facere. Et cum citantur heredes instituti quorum tps debeat dari ad adeundam hereditatem: z. an si iudex causa non cognita dedit scdam dilationem: an quod sit sub illa dilatione sit ipso iure nullum.

Ait pretor. **R**o. tex. hic dum dicit tps z. c. q. ubi tps non dicit certum reliquit arbitrio iudicis. **Q**uero cui datur tps ad deliberandum. **D**icit glo. quod heredi non legatario cum damnus non contineat: ut l. si hereditate. §. man. **Q**uid in fideicommissario uniuersali. **E**x rōne glo. videt quod debeat habere tps ad deliberandum: quod commodum z. incommodum habet: ut habetis insti. de fideicom. here. §. si quis. **E**t ex hoc concluditur ad questionem vtrum fideicommissarius uniuersalis possit ex sua persona inuentarium facere. **E**t dixi quod sic: quod inuentarium fit ad hoc ut cesset deliberatio: ut l. fina. §. ij. C. de iure delib. sed deliberatio cadit in heredes sicut in fideicommissarius. ergo z. c. ita dixi in l. in ratione. §. quod vulgo ad l. fal. z. in Spec. de instru. edic. §. dicto. ver. quid si heres non fecerit. **Q**uero tota die citantur heredes instituti vel venientes ab intestato: z. iudex statuit terminum infra quem debeant respondere: an velint esse heredes vel non quero quantum tempus debet dari. **H**abet in l. itaq. tex. no. quod debet dari ad minus tps centum dierum. z. ex pressus in l. i. §. largius. de suc. edic. z. ex hoc reproba-

ui glo. §. de here. insti. l. si quis instituitur: sed hoc examinatur latius per glo. j. de acqui. here. l. quā diu. z. ibi dicam. **I**tem quero dicitur hic quod secunda dilatio debet dari causa cognita. hoc facit ad materias. l. in pecuniariis. §. de ser. Sed querit glo. si iudex dedit dilationem sine causa cognitione vtrum sit ipso iure nullum. quod sub illa dilatione sit vel valeat: sed annullatur per appellationem ab interlocutoria de iure canonico. vel per appellationem a diffinitiva de iure civili. **R**espondeo ut dixi in l. ij. §. de reg. iur.

Ex. l. sequenti.

C An z. qui z. de quibus instrumentis creditoribus defuncti sit danda copia z. notarius tenetur dare instrumēta ubi habeo obligatum nomen debitoris mei.

Risto scripsit. **O**p. quod quis non debeat edere instrumenta aduersario. **C**ontra in l. is apud quem. C. de eden. z. l. i. z. l. q. accusare. e. ti. sed hic cogitur quod edere instrumenta creditoribus. **S**o. dicit glo. hic loquitur an aditā hereditate. quo casu sit copia creditoribus hereditariis: sed post aditionem non sit copia: quod creditores incipiunt hēre aduersariū: z. hoc non ad fundāda itētione: sed ad fundandam replicationem sic: ut l. fi. C. de eden. l. ij. ibi de hoc sint opinioes z. est casus in l. pe. §. fi. ad l. fal. **Q**uero hic sit copia instrumentorum heredi. de quibus instrumentis loquitur. **R**espondeo de hereditariis ut l. aristo. de acqui. here. vel etiam de instrumentis extantibus penes creditores hereditarios sicut quosdam: ut glo. dicit quod fiet sic: quod iudex faciat proclamari quod quicumque habet instrumenta hereditaria vel debet aliqua habere ab hereditate ostendat infra talem diem alias sibi preiudicatur: ut est tex. in l. i. §. cum dicitur. j. si cui plusquam l. fal. facit optio. j. de acq. here. l. aristo. **E**t hinc l. probat vnum videlicet ego creditor habeo obligata omnia bona mei debitoris: z. volo quod notarius det mihi instrumentum quod habeo obligatum nomen debitoris mei dico quod debet dare copiam: ut hic. z. l. fi. §. de bo. auc. iud. di. poss.

Si maior. **I**n tex. ibi sine preiudicio. s. aditionis ideo presumendum est quod per hoc non videtur adire sicut D. **C** No. quod pendente dilatione permittat heredi vendere res hereditarias. **C**ōtra. j. e. l. ait pretor. ubi videtur speciale in pupillo non in maiore quod venditio impediatur. **S**o. ut ibi dicam.

It pretor. **R**o. tex. ibi enim absurdum dicitur z. c. ubi hic quod ille qui non potest alienare non potest actiones exercere.

Cōtra de l. pcuratorum. §. de procu. **S**o. fateor in eo qui non potest alienare suo nomine: sed in eo qui non potest alienare nomine alterius non sequitur. ergo non potest actiones intētare nomine illius: quod potest habere mandatum ad agendum non ad alienandum. **A**d quod facit tex. z. glo. in l. eius est nolle. j. de regu. iur. **I**tem op. de l. aristo. §. si maior. §. eo. ti. ubi indistincte in persona cuiuslibet deliberantis non permittitur alienatio nisi causa cognita. **S**o. ibi loquitur in magna hereditate. hic in parua. **P**reterea hic potest diminui causa vendendi pupillum. ibi non. ita dicit glo. tu autez aduerte qualiter iste. **I**l. procedat: quod si maior deliberat de adēda hereditate ipse deliberans non potest alienare delibēratione pendente nisi causa cognita: ut l. aristo. §. i. §. e. §. si esset datus curator bonis vel ipse vel alius: tunc potest alienare ex causa sine decreto iudicis res tempore perituras: ut l. si quis instituitur. §. fi. z. l. seq. §. de here. insti. sed si pupillus deliberat. etiam curator datus bonis non possit alienare aliquas res etiam tempore perituras nisi causa cognita: z. idem puto in qualibet persona infirma nisi causa cognita. hic est casus in l. si quis instituitur. §. fi. §. de heredi. insti. z. ideo hic dicit pretor diminui verabo: z. sic loquitur impersonaliter a quocumque sed in l. aristo. §. si maior. loquitur personaliter. f. de p.

z. iij

C De iure deliberandi Rubrica.

C Arbitrio iudicis. z. vi de do. Abb. m. c. nonnulli de rescript. ubi in non di spo. fitte a tu re comittit arbitrio iudicis.